

I-sze SPRAWOZDANIE

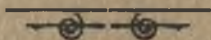
3 LETNIE

PAŃSTWOWEGO GIMNAZJUM

im. EMILJI PLATER

w BIAŁEJ PODLASKIEJ

za lata szkolne 1919|20, 1920|21, 1921|22.

BIAŁA PODLASKA

1923.

<http://rcin.org.pl>

I-sze **SPRAWOZDANIE**

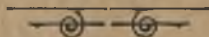
3 LETNIE

PAŃSTWOWEGO GIMNAZJUM

im. EMILJI PLATER

w BIAŁEJ PODLASKIEJ

za lata szkolne 1919|20, 1920|21, 1921|22.

INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH PAŃ
BIBLIOTEKA
00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 75
Tel. 66-68-63

BIAŁA PODLASKA

1923.

20.179

Druk. A. Lubelczyka, Biała-Podl.

<http://rcin.org.pl>

I. Zarys historii gimnazjum.

Przed wojną światową istniało w Białej Podlaskiej 8-io klasowe rosyjskie gimnazjum męskie z oddziałami równoległymi klas III i IV oraz klasą wstępną i 4-ro klasowa prywatna pensja żeńska, przekształcona w roku 1913 na 7-io klasowe rządowe gimnazjum. W szkołach tych kształcili się dzieci popów, urzędników, wojskowych, żandarmów, strażników i 50% żydów. Wśród takiego otoczenia uczyła się również szczupła garstka dzieci oficjalistów, obywateli, drobnych właścicieli ziemskich i znikoma ilość dzieci mieszczan. Stosunki w szkołach były jaknajgorsze. Nauczyciele prawosławni, byli unicy, ukraińcy dla karjery i z obawy postradania posady, gorliwi krzewiciele wiary prawosławnej i języka rosyjskiego, znęcali się nad polskimi dziećmi szykanując je w obelżywy sposób.

Taki stan trwał do wybuchu wojny europejskiej. Po wyjściu Rosjan i wkroczeniu Niemców w sierpniu roku 1915 szczupła garstka, pozostałej polskiej inteligencji, po rozpatrzeniu się w sytuacji, przystąpiła do zapoczątkowania szkolnictwa polskiego i wyjednała u Niemców pozwolenie na otwarcie koedukacyjnej szkoły pod nazwą gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego. Napływ dzieci do tej szkoły był ogromny, otworzono 4 klasy. W celu łatwiejszego wybrania zdolniejszych dzieci, zaniebanych poprzednio, nie utrudniano przystępu do szkoły ograniczaniem wieku i nie stawiano zbyt wysokich wymagań. Kierownictwo szkoły początkowo objął zastępca nieobecnego ks. proboszcza i dziekana parafii białskiej, ksiądz Ludwik Bernatt. Po aresztowaniu go przez Niemców i osadzeniu w twierdzy brzeskiej za działalność społeczną, kierownictwo przeszło na wikariusza białskiego i prefekta szkoły, księdza Władysława Frelka. Gimnazjum było wprost terroryzowane przez Niemców; kilkakrotnie chwilowo zamykano je, przrzucano coraz do innego lokalu. W tak ciężkich warunkach przetrwało do Bożego Narodzenia 1918 roku.

31 grudnia 1918 roku wkroczyły do Białej wojska polskie i były uroczyste podejmowane przez władze miejskie i przedstawicielstwa wszystkich instytucyj.

Od stycznia rozpoczęto naukę w gmachu obecnego państwowego gimnazjum męskiego i zarządzono posiedzenie Rady pedagog., celem omówienia dalszych losów szkoły. Po krótkiej dyskusji uchwalono wystosować podanie do Ministerstwa W. R. i O. P. z prośbą o upaństwowienie szkoły. Wkrótce zwiedził szkołę Pan Jan Michalski, wizytator szkół średnich, udzielił wskazówek i instrukcyj co do wykładów i obiecał upaństwowienie zakładu. W marcu nadesłało Ministerstwo W. R. i O. P. nominacje dla wszystkich nauczających do końca roku szkolnego 1918/19.

Z początkiem roku szkolnego 1919/20 nastąpiła reorganizacja szkoły. Dekretem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 września 1919 r. zostały wydzielone niższe klasy żeńskie ze składu poprzedniego koedukacyjnego gimnazjum. Na razie otwarto 3 klasy oraz klasę wstępną. U uruchomienie gimnazjum żeńskiego związane było z wielkimi trudnościami; przede wszystkim należało odebrać gmach po - Reformacki, oddany Ministerstwu W. R. i O. P. przez Kurję Diecezjalną Podlaską, z rąk wojska, przeprowadzić gruntowny remont zrujnowanego budynku, zakupić potrzebne meble i niezbędne pomoce szkolne. Po uciążliwych staraniach Dyrekcji w Warszawie, Lublinie i na miejscu udało się otrzymać część wyznaczonego na gimnazjum gmachu w połowie sierpnia 1919 roku. Natychmiast przystąpiono do remontowania sal szkolnych, zorganizowano kancelarię i zapis uczennic w godzinach popołudniowych w gimnazjum męskim i, korzystając z koleżeńskiej uprzejmości Dyrekcji, tamże odbyto egzamina wstępne między 1 i 5 października, od 5 października 1919 roku rozpoczęto lekcje w godzinach popołudniowych. Ten męczący dla nauczających i dzieci stan trwał na szczęście krótko. Do dnia 1-go listopada remont ukończono, klasy urządzone i od tego terminu praca szkolna rozpoczęła się normalnie w godzinach rannych. Z chwilą rozpoczęcia roku szkolnego 1919/20 liczba uczennic wynosiła 142, w drugim półroczu z powodu wyjazdu rodziców ubyło 6 uczennic, było w końcu roku szkolnego 136.

II. Skład grona nauczycielskiego

rok szk. 1919/20.

	Personel etatowy	Przedmiot wykładany	K L A S Y				Razem godzin tygodniowo		
			0	I	II	III			
1	Dyrektorka gimnazjum Janina Niedźwiecka	Prowadziła kurs propedeutyczny historii			2	2	4		
2	Bachmanowa Stanisława nauczycielka	język polski	6	5	4	4	19		
3	Doroszewiczówna Aleksandra, nauczycielka i wychowawczyni klas 0-ej i III-ej	geografja pogadanki przyrodnicze	2+1	2+1	2		8+3		
4	Kwiatkowska Stefanja, nauczycielka i wychowawczyni klasy II	praca ręczna gimnastyka	2	3	2	2	17		
5	Wojtkiewiczówna Władysława, nauczycielka i wychowawczyni klasy I	język francuski matematyka	5	6	4	6	21		
6	Tajchert Józef nauczyciel	Fizyka i chemja przyrodniczo- znawstwo matematyka		2+2	1+2	2+3	2+1	4	18+5

	Personel nauczycielski pomocniczy	Przedmiot wykładany	K L A S Y				Razem godzin tygodniowo
			0	I	II	III	
7	Ksiądz Władysław Frelek, prefekt etatowy gimn. im. J. I. Kraszewskiego	religja	2	2	2	2	8

			K L A S Y				Razem godzin tygodniowo
			0	I	II	III	
8	Wroczyńska Marja nauczycielka etat. gimn. im. J. I. Kraszewskiego	język niemiecki			6	5	11
9	Koziczówna Natalja nauczycielka etat. gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego	język francuski				5	5
10	Zarzecki Władysław etat. nauczyciel gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego	pismo	2	2			
		rysunki	4	4	2	2	16
11	Światłowski Win- centy, nauczyciel etat. gimn. im. J. I. Kraszewskiego	śpiew	2	2	2	1	7
12	D-r Marja Hinterhoff	pełniła funkcję lekarza szkolnego					
13	Turyczynowa Izabella	pełniła funkcję dentystki szkolnej					
14	Zarzecka Bronisława	prowadziła kancelarię szkolną					
S L U Ż B A							
1	Anna Czerko	etatowa woźna					
2	Mateusz Nazaruk	etatowy woźny					
3	Grzegorz Siłakiewicz	" "					

III. Nauka.

Poziom naukowy w gimnazjum na początku roku szkolnego 1919/20 nie odpowiadał programowi, zakreślonemu przez Ministerstwo W. R. i O. P. Wskutek warunków wojennych, t. j. braku nauczycieli, światła, pomieszczenia, a często nawet i chleba, dzieci, przyjęte do gimnazjum, były słabo przygotowane, należało więc przedewszystkiem uzupełniać braki. Dzięki usilnej całorocznej pracy zespołu nauczycielskiego, jako też uczennic udało się w dwóch pierwszych klasach gimnazjum niższego wykonać program prawie w całości. W metodzie nauczania starano się rozwijać samodzielność myślową i wdrażać do stopniowego pokonywania trudności, jakie nasuwa praca umysłowa. W celu skoordynowania wysiłków odbyto w ciągu roku 11 posiedzeń Rady Pedagogicznej, w tej liczbie 3 wspólne obu gimnazjów.

IV. Wychowanie.

Większa część dzieci, przyjętych do gimnazjum, ze względu na warunki wojenne i środowisko, z jakiego wychodziły, przedstawiała się smutnie: były one mizerne, brudne, obdarte, często bose, nieufne i podejrzliwe. Należało więc zdobyć zaufanie dzieci, postarać się, aby pobyt w szkole był nietylko pożyteczny, lecz miły, by móc prowadzić pracę wychowawczą i spełniać w znacznej części rolę domu rodzicielskiego. Zwracano przeto uwagę zarówno na niezbędne wymagania z zakresu higieny i współżycia koleżeńsko-towarzyskiego, jako też urabianie serca, charakteru, rozwijanie poczucia obywatelskiego i ofiarności na cele ogólne. W poszczególnych klasach miały miejsce pogadanki etyczne, w związku z rocznicami narodowymi siłami młodzieży organizowano odpowiednio obmyślane obchody, urządzono „Choinkę“ i przyczyniono się do „Gwiazdki i Święconego dla żołnierza“, propagowano zakup „Pożyczki Odrodzenia“ i nabyło ją gimnazjum na sumę 21.300 mk. dla poszczególnych uczennic wszystkich klas.

Gimnazjum starało się również roztoczyć opiekę nad dziewczętami i poza szkołą, drogą zwiedzania stancji i porozumiewania się z rodzicami, bądź na konferencjach okresowych, bądź oddzielnie.

V. Zdrowotność.

Warunki, w jakich rozpoczęto naukę w gimnazjum

w pierwszym roku jego istnienia, były bardzo ciężkie.

Dzieci, rekrutujący się przeważnie ze sfer włościańskiej i małomiasteczkowej, były źle odżywiane, bardzo niedostatecznie odziane, brudne zawszone, a o elementarnych zasadach higieny nie miały pojęcia. Z doraźną pomocą przyszedł komitet amerykański, który urządził tanią kuchnię, gdzie wydawano gorące śniadania. Z kuchni tej korzystały dzieci w liczbie 90%. Pozatem biedniejsze dzieci były zaopatrzone w bieliznę i ciepłą odzież. Tenże komitet udzielił gimnazjum większej ilości tranu, z którego korzystały uczennice, szczególnie pod względem odżywiania upośledzone. Lekarz szkolny ze swej strony na pogadankach higienicznych wpajał w dzieci niezbędne ogólne zasady higieny i przy pomocy wychowawczyń kontrolował, aby je wprowadzano w życie. Przeszedł tu również z pomocą komitet amerykański, ofiarowując na potrzeby gimnazjum parę skrzynek mydła.

Choroby, które w tym roku zdarzyły się wśród uczniów były następujące:

szkarlatyna	—	—	—	—	—	—	1
odra	—	—	—	—	—	—	5
koklusz	—	—	—	—	—	—	1
tyfus plamisty	—	—	—	—	—	—	1
angina	—	—	—	—	—	—	6
zapalenie opłucnej	—	—	—	—	—	—	1
świerzba	—	—	—	—	—	—	2
hiszpanka	—	—	—	—	—	—	6

Wychowanie fizyczne ograniczało się do gimnastyki w sali rekreacyjnej i wycieczek zamiejskich, dziedziniec bowiem szkolny, który służy obecnie, jako plac do gier, był w tym czasie zajęty przez wojsko, które rozlokowało się w drewnianych oficynach gimnazjalnych, wyzyskując dziedziniec dla swych potrzeb.

VI. Pomoce szkolne.

W roku sprawozdawczym stan pomocy naukowych był następujący:

- a) 1. do przyrodoznawstwa tablic №-rów 68
2. gablotka z wyrobami a) z gliny b) bawełny
3. zbiórek minerałów
4. akwarjum.
- b) do fizyki i chemji №-rów 95, jako też szkło laboratoryjne, lampki spirytusowe i t. d.
- c) do języków i historii tablic i obrazów №-rów 12.

d) do geografji map 8, globus.

e) do matematyki №-rów 10.

Biblioteka uczennic obejmowała utwory z zakresu lektury uzupełniającej i dział historycznych, przyrodniczych i obyczajowych powieści dla młodzieży.

VII. Statystyka uczennic w końcu roku szk. 1919/20.

K L A S Y	Liczba uczennic w chwili promocji	Promo- wano	Pozosta- wiono
0	31	24	7
I	37	27	10
II	49	31	18
III	19	9	10
Razem	136	91	45

VIII. Ważniejsze wydarzenia.

W dniach 8, 9 i 10 października 1919 roku wizytował gimnazjum p. Jan Michalski, wizytator szkół średnich. W czasie Jego obecności odbyło się wspólne posiedzenie Rad Pedagog. obydwuch białskich gimnazjów. Na posiedzeniu omawiano sprawy wychowania i nauczania.

W dniu 8 listopada mieliśmy zaszczyt przyjmowania władz ministerjalnych w związku z upaństwowieniem i poświęceniem gimnazjów. Po uroczystem nabożeństwie w kościele po-Reformackim, celebrowanem przez J. E. ks. Biskupa Diecezji Podlaskiej, dokonał najdostojniejszy Pasterz aktu poświęcenia gmachów.

Uroczystość uświetnili swą obecnością JWPP.: Tadeusz Łopuszański, ówczesny szef Sekcji Szkół średnich, Jan Michalski, wizytator Szkół średnich, ks. wizytator Prałat Cieplicki, Dyrektor gimnazjum męskiego z Siedlec, Ks. dziekan miejscowy, przedstawiciele władz, urzędów i tutejszej inteligencji.

I. Rok szkolny 1920/21.

Ostatnie dni pracy szkolnej 1919/20 roku odbywały się pod groźbą, zbliżającej się do granic kraju, nawały bolszewickiej. O normalnym wypoczynku wakacyjnym nie mogło być mowy: nauczyciele wstąpili do wojska, kobiety pracowały w organizacjach pomocniczych.

Zajęcie Białej przez bolszewików trwało na szczęście krótko, a gdy w parę dni po wyparciu wroga z miasta wróciła do Białej 2/IX dyrektorka gimnazjum, została na miejscu takie warunki, że o szybkim uruchomieniu szkoły nie można było myśleć. Łącznie z sekretarką rozpoczęto prace przygotowawcze, nawiązano kontakt z rozproszonym personelem nauczycielskim i wszczęto starania o usunięcie wojska z gmachu gimnazjum. Ze względu na pozostawanie Białej w ciągu całego września w pasie ściśle operacyjnym, sprawa natrafiała na znaczne trudności. Udało się jednak usunąć z gmachu wojsko, w ciągu dwóch dni doprowadzić sale szkolne do porządku, pracując od wczesnego ranka do późnej nocy, by jaknajśpieszniej uruchomić gimnazjum i uniknąć nowej rekwizycji gmachu. W dniu 20 września rozpoczęto prawidłową pracę szkolną. Inwazja bolszewicka na szczęście znacznieszych szkód gimnazjum nie poczyniła, obrabowany jednak został z lekarstw i pomocy ambulatoryjnych pokój lekarski, odbito również paki i zabrano niektóre książki naukowe.

W sprawozdawczym roku szkolnym automatycznie została otwarta klasa IV-ta, wstępną zaś klasę z rozporządzenia Min. W. R. i O. P. zamknięto.

Na początku roku było 129 uczennic, w drugim półroczu liczba wzrosła do 131.

II. Skład grona nauczycielskiego

rok szk. 1920/21.

	Personel etatowy	Przedmiot wykładany	K L A S Y				Razem godzin tygodniowo
			I	II	III	IV	
1	Dyrektorka gimnazjum Janina Niedźwiecka	Propedeutyka historii		2	2		4
2	Bachmanowa Stanisława nauczycielka	język polski przyrodoznawstwo	5 2+2	4	4	4	19+2
3	Doroszewiczówna Aleksandra, nauczycielka i wychowawczyni klas I-ej i IV-ej	geografja	2+1	2+1	2	3	9+2
4	Kwiatkowska Stefanja, nauczycielka i wychowawczyni klasy III	praca ręczna gimnastyka	3 2	2	2	2	15
5	Wojtkiewiczówna Władysława, nauczycielka i wychowawczyni klasy II	język francuski matematyka	6	6	5	4	25
6	Tajchert Józef nauczyciel	przyrodoznawstwo propedeutyka fizyki i chemji	2+2	2+2	2+1	2+1	16+9

	Personel nauczycielski pomocniczy	Przedmiot wykładany	K L A S Y				Razem godzin tygodniowo
			I	II	III	IV	
7	Ksiądz Władysław Frelek, prefekt etatowy gimn. im. J. I. Kraszewskiego	religja	2	2	2	2	8

			K L A S Y				Razem godzin tygodniowo
			I	II	III	IV	
8	Koziczówna Natalja nauczycielka etat. gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego	język francuski				4	4
9	Kisielewiczówna Helena etat. nauczy- cielka gimn. im. J. I. Kraszewskiego	historja jęz. łaciński				3 6	9
10	Mincer Edward etatowy nauczyciel gimn. im. J. I. Kraszewskiego	matematyka				4	4
11	Zarzecki Władysław etat. nauczyciel gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego	pismo rysunki	2 4				14
12	Światłowski Win- centy, nauczyciel etat. gimn. im. J. I. Kraszewskiego	śpiew	2	2	1	1	6
13	Wroczyńska Marja nauczycielka etat. gimn. im. J. I. Kraszewskiego	język niemiecki		6	4	4	14
14	D-r Marja Świecimska	pełniła funkcję lekarza szkolnego					
15	Zarzecka Bronisława	prowadziła kancelarję szkolną					
S L U Ż B A							
1	Mateusz Nazaruk	etatowy woźny					
2	Grzegorz Siłakiewicz	" "					

III. Nauka.

Rozpoczęcie normalnych choć opóźnionych o trzy tygodnie zajęć szkolnych dodatnio oddziało na odzyskanie równowagi przez dzieci, wystraszone przeżyciami ostatnich miesięcy. Brak wypoczynku wakacyjnego odbił się na umysłowości młodzieży, aby więc uczynić zadość wymaganiom programu musiało być tem ściślej przestrzegane skoordynowanie wysiłków zarówno ze strony wykładających, jako też uczących się. Pomimo trudnych warunków życia codziennego, personel poza bezpośrednimi obowiązkami chętnie poświęcał czas na roztrząsanie zagadnień, dotyczących dydaktyki i metodyki nauczania. Aby uniknąć rozstrzelenia pracy i przyuczyć młodzież do skupienia myśli starano się przeprowadzać przy nauczaniu zasadę wzajemnego przenikania się i uzupełnienia pokrewnych sobie przedmiotów, podkreślając jednocześnie w miarę możności związek z życiem. Wysiłki uwieńczył pomyślny rezultat: poziom naukowy gimnazjum podniósł się, sprawność i wyszkolenie umysłów wzrosło.

W ciągu roku sprawozdawczego odbyto 11 posiedzeń Rady pedagogicznej, w tej liczbie jedno wspólne obydwuch gimnazjów poświęcone przedyskutowaniu „Programu gimnazjum wyższego“. Uwagi przesłano do Wydziału programowego Ministerstwa W. R. i O. P.

W okresie sprawozdawczym dwukrotnie wizytował gimnazjum p. Wizytator Jan Michalski.

IV. Wychowanie.

Wychowawczy wpływ szkoły starano się ugruntować i rozszerzyć przez oddziaływanie ogólne na klasy i indywidualne na poszczególne jednostki. Wszystkie uroczystości i obchody narodowe organizowała młodzież przy pomocy Grona nauczycielskiego, brała też udział w składkach na cele ogólnie społeczne. Zapoczątkowano przygotowania do samorządu szkolnego przez udział młodzieży w utrzymaniu porządku, karności i załatwianiu między sobą drobnych spraw szkolnych. Zrozumienie najogólniejszych podstaw życia społecznego wyraziło się w niesieniu koleżankom pomocy materialnej i naukowej, organizowaniu małych biblioteczek klasowych, pręnumerowaniu pism młodzieży i pracy samokształceniowej, dążącej nietylko do rozszerzenia zakresu wiadomości szkolnych, ale ćwiczenia się w umiejętności wygłaszania przemówień i prowadzenia dyskusyj.

V. Zdrowotność.

Dzieci skutkiem inwazji bolszewickiej nie miały normalnych wakacji, a ludność miejscowa była silnie zniszczona. Komitet amerykański i w tym roku w dalszym ciągu okazywał pomoc w postaci gorących śniadań. Pod wpływem stałej kontroli lekarza szkolnego co do przestrzegania ogólnych zasad higieny, w dziewczynkach obudziło się pewne zamiłowanie do czystości, nie mogły one jednak wykonywać wszystkich zleceń, gdyż przeszkadzały temu opłakane warunki mieszkaniowe. Prócz pogadań w klasach i badań indywidualnych, którym podlegała każda uczennica dwa razy do roku, wprowadzone zostały, t. zw. dni czystości, w które lekarz szkolny dokonywał jednorazowo oględzin znaczniejszej ilości uczennic.

W zakresie wychowania fizycznego prócz gimnastyki i wycieczek wprowadzono gry ruchowe na dziedzińcu szkolnym, gdy wojsko oficyny szkolne opuściło. Gry te odbywały się dorywczo na wolnych godzinach lub popołudniu, naogół młodzież ze względu na bliskość lasu, pól i łąk ma możliwość przebywania na świeżem powietrzu.

W roku sprawozdawczym wykaz chorób był następujący.

szkarlatyna	—	—	—	—	—	—	2
cspa wietrzna	—	—	—	—	—	—	4
świerzba	—	—	—	—	—	—	2
zapalenie płuc	—	—	—	—	—	—	1
zapalenie opłucnej	—	—	—	—	—	—	2
malaria	—	—	—	—	—	—	3

VI. Pomoc szkolne.

W roku sprawozdawczym z pomocy szkolnych przybyło z zakresu przyrządów do działu nauki:

a) 1) o świetle 10; 2) o ciepłe 12; 3) o elektryczności i magnetyzmie 8; 4) o mechanice 4.

b) przyrodznawstwa: 1) terarjum 2) gablotka z motylami.

c) geografji map 3.

d) języków obcych obrazów 2.

e) rysunków gipsowych modeli 16.

VII. Statystyka uczennic w końcu roku szk. 1920/21.

KLASY	Klasa liczyła w chwili promocji	Promo- wano	Pozosta- wiono	Usunięto	
				Z braku uzdolnie- nia	Wskutek spóźnione- go wieku
I	39	30	9		
II	40	26	11		3
III	36	18	14	1	3
IV	16	15	1		
	131				

I. Rok szkolny 1921|22.

Rok szkolny 1921/22 rozpoczął się normalnie dnia 1-go września nabożeństwem szkolnem. Ze względu na rozwojowy charakter zakładu otwarto automatycznie klasę V-a. W celu głębszego zainteresowania rodziców potrzebami gimnazjum i osiągnięcia ściślejszej łączności między domem i szkołą, na początku roku sprawozdawczego odbyło się na skutek zaproszenia Dyrekcji walne zebranie rodzicielskie. Po obustronnych przemówieniach został zawiązany Komitet Rodzicielski i postanowiono opodatkować się dobrowolnie w celu zakupienia pomocy szkolnych i gimnastycznych, jako „Dar rodziców“ dla gimnazjum.

II. Skład grona nauczycielskiego

rok szk. 1921/22.

	Personel etatowy	Przedmiot wykładany	K L A S Y					Razem godzin tygodniowo	
			I	II	III	IV	V		
1	Dyrektorka gimnazjum Janina Niedźwiecka	Propedeutyka historii język polski		2	2			4	8
2	Bachmanowa Stanisława nauczycielka	język polski przyroda	5	4	4	4			19+1
3	Doroszewiczówna Aleksandra, nauczycielka i wychowawczyni klas I-ej i V-ej	geografja	2+1		2	3	2		9+1

			K L A S Y					Razem godzin tygodniowo
			I	II	III	IV	V	
4	Filipowiczówna Helena nauczycielka i wychowawczyni klasy II	język francuski		5	5			12+1
		geografja		2+1				
5	Grys Władysław	język łaciński				6	6	17
		jęz. niemiecki		5				
6	Kwiatkowska Ste- fanja, nauczycielka i wychowawczyni klasy IV	praca ręczna	3	2	2			17
		gimnastyka	2	2	2	2	2	
7	Tajchert Józef nauczyciel	przyrodo- znawstwo		2+2	2+1	2+1	1+1	16+4
		fizyka i chemja		1+2	2+3			
8	Wojtkiewiczówna Władysława, nau- czycielka i wycho- wawczyni klasy III	matematyka	5	5	5			22
		język francuski				4	4	

	Personel nauczy- cielki pomocniczy	Przedmiot wykładany	K L A S Y					Razem godzin tygodniowo
			I	II	III	IV	V	
9	Książ Bogdański Jan, prefekt eta- towy gimn. im. J. I. Kraszewskiego	religja	2					2
10	Jurewicz Czesław etat. nauczyciel gimn. im. J. I. Kraszewskiego	matematyka				4		4
11	Kisielewiczówna Helena, etat. nauczy- cielka gimn. im. J. I. Kraszewskiego	historja				3	5	8

			K L A S Y					Razem godzin tygodniowo
			I	II	III	IV	V	
12	Poińska Felicja etat. nauczycielka gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego	jęz. niemiecki					4	4
13	Ks. Rejowicz Jarosław, prefekt kontraktowy	religja		2	2	2	2	8
14	Światłowski Win- centy, nauczyciel etat. gimn. im. J. I. Kraszewskiego	śpiew	2	2	1			5
15	Wroczyńska Marja nauczycielka etat. gimn. im. J. I. Kraszewskiego	język niemiecki			5	4		9
16	Zarzecki Władysław etat. nauczyciel gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego	rysunek	4	2	2	2	2	12
17	D-r Marja Świecimska	pełniła funkcję lekarza szkolnego						
18	Zarzecka Bronisława	prowadziła kancelarję szkolną						
S L U Ż B A								
1	Mateusz Nazaruk	etatowy woźny						
2	Grzegorz Siłakiewicz	" "						

III. Nauka.

W zakresie nauczania pracowano w dalszym ciągu nad wyrównaniem istniejących jeszcze nieznacznych braków z zakresu materiału naukowego w gimnazjum wyższem. Normalny przebieg roku szkolnego pozwolił postawić każdą z poszczególnych klas na poziomie wymagań programu Ministerstwa W. R. i O. P.

Bliskość lasu, pól i łąk sprzyjała urządzaniu częstych wycieczek, obszerny zaś dziedziniec szkolny dawał możność odbywania niektórych lekcyj na świeżem powietrzu. Została również zorganizowana wycieczka gimnazjum wyższego do Warszawy.

Wzorem lat ubiegłych dąży się do ulepszenia metod nauczania przez wzajemne. odwiedzanie lekcyj kolegów, przestrzeganie jednolitości systemu i omawianie zagadnień bądź ogólniejszego, bądź więcej specjalnego charakteru na posiedzeniach pełnej Rady Pedagogicznej i komisij poszczególnych przedmiotów.

W roku sprawozdawczym odbyto 12 posiedzeń Rady Pedagogicznej, w tem jedno wspólne obydwuch tutejszych państwowych gimnazjów pod przewodnictwem p. Wizytatora Jana Michalskiego po odbytej wizytacji w dniach 19—24 września.

IV. Wychowanie.

Dotychczasowe wyniki wykazywały, że praca wychowawcza trafia na podatne podłoże: karność, obowiązkowość stosowanie się do przepisów szkolnych, brak znaczniejszych wykroczeń wpływały coraz częściej nie z nakazów i zakazów, ale ze zrozumienia najgłówniejszych pierwiastków życia duchowego i społecznego. Bezpośrednia obserwacja, chętnego i ścisłego podporządkowywania się wymaganiom szkolnym przez cały zespół nauczycielski, wybitnie dopomagała do utwierdzenia w młodocianych umysłach przekonania o konieczności uzależniania się jednostki od praw, rządzących życiem zbiorowem. Pożądane rezultaty pracy, łącznie ze sprzyjającymi zewnętrznymi warunkami, po wygaśnięciu gorączki wojennej, pozwoliły w dążeniach wychowawczych uwzględnić, obok poprzednio zaznaczonych i nowe kierunki. Brak odpowiednich rozrywek skłaniał szkołę do pomyślenia o urozmaiceniu życia młodzieży i nadaniu tym momentom piętna pewnej kultury artystycznej. Aby móc to osiągnąć

okazała się konieczna scena szkolna. To też staraniem Dyrekcyj obydwóch tutejszych państwowych gimnazjów zdobyto potrzebne materiały, część zaś artystyczno - dekoracyjną wykonała młodzież przy pomocy i pod kierunkiem prof. rysunków. Na deskach scenki odbywały się nie tylko wszystkie obchody, związane z rocznicami narodowymi, ale raz do roku popisy chórów gimnazjalnych, łącznie z gimnastyką i tańcami rytmicznymi, deklamacjami i żywymi obrazami. Takie oderwanie się od codziennego mozołu szkolnego dawało młodzieży żywą radość i podnosiło poziom kulturalny wśród dzieci, z których wiele nigdy w rzeczywistym teatrze było.

W celu zaszczerpienia w dziewczętach zasad współdzielczości został otwarty „Sklepik Szkolny“. Fundusze sklepiku składają się z udziałów i nieznacznego zysku, osiągniętego ze sprzedaży towarów. Udziałowczynią jest każda uczennica, nabywająca conajmniej jeden udział. 4/XI 1921 roku sklepik liczył 85 udziałowczyń, wysokość udziału wynosiła 500 mk. Towar zakupowano częściowo w Warszawie w „Naszym Sklepie“, częściowo w miejscowej wytwórni kajetów, w roku szk. 1921/22 towaru zakupiono na sumę 94.447 Mk.

Obrót roczny brutto wyniósł 72.843 mk., dochód 7.035 mk., z których 3000 mk. przeznaczono na głodnych, powracających z Rosji, resztę przekazano na fundusz żelazny. Przedsięwzięciem w szerszym zakresie było sprowadzenie z „Książnicy Polskiej“ podręczników na rok przyszły na sumę 406.000 mk., niewielki zysk pozwolił zaopatrzyć darmo w podręczniki najbiedniejsze uczennice. Zarząd sklepiku stanowiły uczennice kl. III, zmieniające się w kolejnym porządku co miesiąc, kuratorką z ramienia Rady Pedagogicznej była wychowawczyni kl. III.

Aby utrzymać jednolitość działalności wychowawczej szkoły, odbywały się dwa razy na miesiąc posiedzenia Rady Wychowawczej i miało miejsce ogólne zebranie obydwóch gimnazjów w celu rozpatrzenia i ujednostajnienia zasadniczych wymagań.

V. Zdrowotność.

Trzeci rok szkolny rozpoczął się po prawidłowym wypoczynku wakacyjnym. Ponieważ miejscowe warunki ekonomiczne polepszyły się, ustała pomoc amerykańska — co nie wpłynęło jednak ujemnie na stan zdrowotny. Uczennice

stosowały się coraz więcej do wskazówek higienicznych, nabrały w tym kierunku zamięłowania. Wygląd zewnętrzny znacznie zyskał w porównaniu z latami ubiegłymi. Dziedziniec szkolny również jak w roku ubiegłym służył uczniom do gier ruchowych, które prowadziły się podczas godzin wolnych lub podczas przerw, gimnastyka rytmiczna i wspólne gry ruchowe wpływały dodatnio na harmonijność ruchów i ogólną postawę uczennic.

Wykaz chorób wśród uczennic był następujący:

szkarlatyna	—	—	—	—	—	—	2
odra	—	—	—	—	—	—	8
dyfteryt	—	—	—	—	—	—	1
tyfus plamisty	—	—	—	—	—	—	1
angina	—	—	—	—	—	—	2
gruźlica płuc	—	—	—	—	—	—	1
świnka	—	—	—	—	—	—	3
malarja	—	—	—	—	—	—	2

Główny gmach szkolny pod względem rozmiarów wystarczał całkowicie na potrzeby szkoły w dwóch pierwszych latach, w miarę jednak zwiększania się ilości klas zaszła potrzeba umieszczenia pewnej liczby klas oraz sali gimnastycznej w drewnianej oficynie gimnazjalnej.

Ogólny stan sanitarny budynków szkolnych jest zadowalający. Sprzątanie i wietrzenie klas odbywa się dokładnie według wszelkich wymagań higieny.

VI. Pomoce szkolne.

Dzięki osiągniętej z „Daru rodziców“ sumie 250.000 mk., dość znacznej w roku 1921, wzrosła zasobność gabinetu fizycznego, nabyto:

- a) mikroskop;
- b) z przyrządów większej wartości do działu nauki:
1) o świetle 3; 2) o ciepłe 5; 3) o elektryczności i magnetyzmie 5; 4) o mechanice 3;
- c) map 4.

nabyto również:

- d) piłek do gier ruchowych 2;
- e) komplet portretów poetów i pisarzy;
- f) szkło laboratoryjne.

Biblioteka szkolna została wzbogacona 60-ioma tomami książek, zaofiarowanemi przez Ministerstwo W. R. i O. P. ze składów Książnicy.

VII. Statystyka uczennic w końcu roku szk. 1921/22.

KLASY	Klasa liczyła w chwili promocji	Promo- wano	Pozosta- wiono	Usunięto	
				Z braku uzdolnie- nia	Wskutek spóźnione- go wieku
I	37	33	4		
II	44	31	9	2	2
III	41	29	11	1	
IV	24	18	6		
V	16	11	3	1	1
	162				

Spis imienny uczennic

Rok szk. 1919/20.

KLASA WSTĘPNA (31).

Bielkiewiczówna Krystyna	Niewęłowska Gabryela
Bienkowska Marja	Olszewska Lucyna
Bojanowska Helena	Orlańska Leja
Bujakowska Jadwiga	Parolówna Bogumiła
Celnikier Fradla	Piotrowska Zofja
Fochtmanówna Justyna	Puławska Marja
Gałachówna Halina	Remeniówna Raszka
Gajówna Eugenja	Serafinowiczówna Celina
Jeżewska Marja	Stasiewiczówna Zofja
Kamińska Irena	Stasiewiczówna Anna
Kamińska Zofja	Szlezzyngier Jospa
Krochmalska Irmina	Wińska Felicja
Leszczyńska Irena	Witkowska Zofja
Łopadniukówna Natalja	Wizenfeldówna Myrła
Międzyrzecka Sura	Zyngier Estera
Modlińska Zofja	

KLASA I (37).

Bielecka Marjanna	Lewicka Zofja
Bojarska Janina	Łukaszewiczówna Janina
Bojarska Helena	Matuszówna Irena
Dacewiczówna Marja	Makowiecka Janina
Dryżałowska Lucja	Mojzych Zofja
Dziewulska Apolonja	Pacholczuk Józefa
Finkielsztejn Tendla	Parolówna Zofja
Hordiewicz Leokadja	Piotrkowska Władysława
Huczko Stanisława	Połynka Bronisława
Iwanczewska Janina	Rennerówna Jadwiga
Jakubowska Rojza	Rudnicka Stanisława
Jeziarska Helena	Sosnowska Józefa
Jeżewska Stanisława	Swierczewska Eugenja
Kozłowska Wanda	Tkaczeska Leokadja
Korzeniowska Marja	Turczynowicz Halina
Kukawska Elżbieta	Walczakówna Jadwiga
Kulicka Helena	Zajdman Pesa
Kulicka Zofja	Zakrzewska Anna
Kwiatkowska Zofja	

KLASA II (49).

Abramowiczówna Wiktorja	Kozłowska Klementyna
Anderszewska Zofja	Krzewska Jadwiga
Białomiejska Stefanja	Kozakiewiczówna Kazimiera
Bidermanówna Sura	Laskowska Halina
Bielkiewiczówna Jadwiga	Laskowska Marja
Biennitówna Janina	Libermanówna Szejna
Bieńkowska Stanisława	Mandecka Jadwiga
Biernacka Regina	Maksymiukówna Anna
Bojarska Helena	Nikoninkówna Felicja
Borkowska Janina	Piskorska Janina
Bujalska Józefa	Polony Emilja
Celnikier Perla	Puławska Zofja
Chełstowska Michalina	Raciborska Antonina
Cybulska Anna	Rabinowiczówna Jenta
Cybulska Janina	Rozenman Dwojra
Czarkowska Czesława	Romaniukówna Helena
Czarnówna Ita	Rymkiewiczówna Janina
Downarowiczówna Marja	Sikorska Stanisława
Gajówna Janina	Tyszkowska Antonina
Goldberżanka Basia	Zajdmanówna Certlia
Goldsztejnówna Ita	Zakówna Tyla-Bejla
Koniuszówna Michalina	Zarembianka Władysława
Kułakowska Helena	Zielińska Zofja
Kalichsztejnówna Basia	Goldmanówna Marja-Radomiła
Kosecka Zofja	

KLASA III (19).

Bojarska Stanisława	Rubinsztejn Sura
Chodyczko Kazimiera	Semeniukówna Juljanna
Dutkiewiczówna Felicja	Szejnertówna Irena
Fiszmanówna Chaja	Szlezyngier Tauba
Górska Eleonora	Tajchertówna Helena
Kozłowska Helena	Wojciechowska Janina
Liberman Michlia	Wojewódzka Bolesława
Plisowska Jadwiga	Zylberberg Estera
Polony Eleonora	Zakrzewska Irena
Rosińska Bronisława	

Rok szk. 1920 21.

KLASA I (39).

Bojanowska Helena	Matuszówna Irena
Celnikierówna Fradla	Międzyrzecka Sura
Downarowiczówna Zofja	Modlińska Zofja
Fochtmanówna Justyna	Niewęglowska Gabryela
Gajówna Eugenia	Olszewska Lucyna
Gomólkówna Stanisława	Panasiukówna Eugenia
Hordiewiczówna Leokadja	Parolówna Bogumiła
Jeżewska Marja	Parolówna Zofja
Kamińska Irena	Piotrowska Zofja
Kiryczyńska Stefanja	Puławska Marja
Kornilukówna Janina	Serafinowiczówna Celina
Kowalczykówna Eugenia	Stasiewiczówna Zofja
Krochmańska Irmina	Stasiewiczówna Anna
Kulicka Zofja	Szkulcecka Zofja
Kupianka Marja	Szlezynwierówna Jospa
Kwiatkowska Janina	Wińska Felicja
Laskowska Anna	Witkowska Zofja
Łapińska Czesława	Wizenfeldówna Myrła
Łopatniukówna Natalja	Wolska Bronisława
Maksymiukówna Marja	

KLASA II (40).

Bielecka Marjanna	Makowiecka Janina
Bieńkowska Stanisława	Mincerówna Hanna
Bojarska Janina	Mojzychówna Zofja
Bojarska Helena	Pacholczukówna Józefa
Bujalska Józefa	Polony Emilja
Cybulska Janina	Połynka Bronisława
Czarkowska Czesława	Puławska Zofja
Dryżałowska Lucja	Rennerówna Jadwiga
Dziewulska Apolonja	Rudnicka Stanisława
Finkielsztejn Tendla	Sikorska Helena
Iwanczewska Janina	Sosnowska Józefa
Jezierska Helena	Swierczewska Eugenia
Klunczyńska Aleksandra	Szabuniówna Jadwiga
Koczembianka Marja	Tkaczewska Leokadja
Koniuszówna Michalina	Walczakówna Jadwiga
Kozłowska Wanda	Warmówna Idesa
Kukawska Elżbieta	Wolłodkówna Regina
Kulicka Helena	Zajdmanówna Pesa
Lewicka Zofja	Zakrzewska Anna
Libermanówna Szejna	Zemeniówna Zofja

KLASA III (36).

Abramowiczówna Wiktorja	Laskowska Halina
Białomiejska Stefanja	Liebermanówna Michlia
Bidermanówna Sura	Mandecka Jadwiga
Bielkiewiczówna Jadwiga	Nikoninkówna Felicja
Biennitówna Janina	Rabinowiczówna Jenta
Biernacka Regina	Raciborska Antonina
Bojarska Helena	Romaniukówna Helena
Chełstowska Michalina	Rubinsztejnówna Sura
Cybulska Anna	Rymkiewiczówna Janina
Czarnówna Ita	Semeniukówna Juljanna
Domańska Lucyna	Swiatłowska Eugenja
Dutkiewiczówna Felicja	Szymulska Zofja
Gajówna Janina	Szczepańska Władysława
Goldsztejnówna Ita	Tyszkowska Antonina
Kałużyńska Wanda	Trzcńska Janina
Kosecka Zofja	Zajdmanówna Certlia
Kozłowska Klementyna	Zarembianka Władysława
Kułakowska Helena	Zielińska Zofja

KLASA IV (16).

Chodyczkówna Kazimiera	Niewęglowska Aleksandra
Dawidowska Fraciszka	Plisowska Jadwiga
Fizsmanówna Chaja	Polony Eleonora
Górska Eleonora	Szejnertówna Irena
Kramarzówna Salomea	Szlezynwierówna Tauba
Kokulerówna Marja	Tajchertówna Helena
Konczyńska Elżbieta	Tuzówna Marja
Lisowska Cecylja	Wojciechowska Janina

Rok szk. 1921|22.

KLASA I (37).

Bielkiewiczówna Krystyna	Gajówna Sylwia
Bieńkowska Marja	Gomółkówna Stanisława
Bojanowska Helena	Haczyńska Karolina
Bujalska Janina	Izdebska Marjanna
Chojnacka Irena	Kamińska Zofja
Cybulska Helena	Klunczyńska Natalja
Domagalska Gabryela	Koczembianka Zofja
Gałachówna Halina	Kornilukówna Janina
Goldberżanka Lija	Krochmalska Irmina

Kupianka Antonina
Leszczyńska Irena
Licheczewska Helena
Makowiecka Władysława
Maksymiukówna Marja
Michalikówna Eugenja
Niewęłowska Zofja
Olszewska Lucyna
Orlańska Leja
Rabinowiczówna Gitla

Sapir Chaja
Serafinowiczówna Celina
Szenejkówna Helena
Sztejmanówna Rajzla
Wińska Felicja
Witkiewiczówna Halina
Wizenfeldówna Myrła
Wrzoskówna Irena
Zborowska Jadwiga

KLASA II (44).

Bojarska Helena
Bojarska Janina
Celnikierówna Fradla
Chodyczkówna Krystyna
Czarnecka Janina
Domagalska Aleksandra
Downarowiczówna Zofja
Fochtmanówna Justyna
Gajówna Eugenja
Jeżewska Marja
Kamińska Irena
Kiryczyńska Stefanja
Kolendówna Stanisława
Kowalczykówna Eugenja
Kozłowska Wanda
Kulicka Zofja
Kulicka Helena
Kupiańska Marja
Kukawska Elżbieta
Kwiatkowska Janina
Laskowska Anna
Lubowicka Hilarja

Łapińska Czesława
Międzyrzecka Sura
Modlińska Zofja
Mojzychówna Zofja
Niewęłowska Gabryela
Pacholczukówna Józefa
Panasukówna Eugenja
Parolówna Bogumiła
Parolówna Zofja
Piestówna Natalja
Piotrowska Zofja
Puławska Marja
Rudnicka Stanisława
Sosnowska Józefa
Szabuniówna Jadwiga
Stasiewiczówna Anna
Stasiewiczówna Zofja
Szlezyngierówna Jospa
Witkowska Zofja
Wolska Bronisława
Zajdmanówna Pesa
Zaliwska Helena

KLASA III (41).

Abramowiczówna Wiktorja
Bajrulewiczówna Anna
Białomiejska Stefanja
Bielecka Marja
Bieńkowska Stanisława
Biennitówna Janina
Biernacka Regina
Bojarska Helena

Bujalska Józefa
Cybulska Janina
Czarkowska, Czesława
Czarnówna Ita
Dryżałowska Lucja
Dziewulska Apolonja
Finkielsztejn Tendla
Gajówna Janina

Goldsztejnówna Ita
Iwanczewska Janina
Klunczyńska Aleksandra
Koczembianka Marja
Koniuszówna Michalina
Kozłowska Klementyna
Laskowska Halina
Lewicka Zofja
Liebermanówna Szejna
Łopuska Zofja
Makowiecka Janina
Nikoninkówna Felicja
Polony Emilja

Połynka Bronisława
Puławska Zofja
Rennerówna Jadwiga
Sikorska Helena
Swierczewska Eugenja
Tyszkowska Antonina
Utykańska Katarzyna
Walczakówna Jadwiga
Wołłodkówna Regina
Warmówna Idesa
Zakrzewska Anna
Zarembianka Janina

KLASA IV (24).

Bielkiewiczówna Jadwiga
Bidermanówna Sura
Domańska Lucyna
Kałuszyńska Wanda
Kosecka Zofja
Kowalska Jadwiga
Kondzielska Marja
Kulakowska Helena
Lubowicka Jadwiga
Liebermanówna Michlia
Mandecka Jadwiga
Rabinowiczówna Jenta

Raciborska Antonina
Romaniukówna Helena
Rubinsztejnówna Sura
Rymkiewiczówna Janina
Semeniukówna Juljanna
Swiatłowska Eugenja
Szejnertówna Irena
Szymulska Zofja
Szczepańska Władysława
Trzczińska Janina
Zajdmanówna Certlia
Zielińska Zofja

KLASA V (16).

Bujalska Stefanja
Chodyczkówna Kazimiera
Dawidowska Franciszka
Fiszmanówna Chaja
Górska Eleonora
Kiszczanka Franciszka
Kramarzędówna Salomea
Kokulerówna Marja

Konczyńska Elżbieta
Lisowska Cecylja
Niewęglowska Aleksandra
Plisowska Jadwiga
Szezyngierówna Tauba
Tajchertówna Helena
Tuzówna Marja
Wojciechowska Janina

F

20.179